

Buletin informativ

PRACTICA JUDICIARĂ

Dosarul „Guma”: mai multe întrebări decât răspunsuri

La 17 aprilie 2013, [Înalta Curte de Casație și Justiție din România l-a condamnat](#), prin hotărâre irevocabilă, pe Valeriu GUMA, fostul deputat al Partidului Democrat din Moldova, la 4 ani de închisoare cu executare, pentru comiterea a 3 infracțiuni de corupție (cumpărare de influență, complicitate la infracțiunea de dare de mită și complicitate la infracțiunea de luare de mită). Dl Guma a fost acuzat de mituirea unui funcționar public în vederea neanulării contractului de privatizare a unei firme al cărei acționar este. Dl Guma s-a sustras de la urmărirea penală și nu a putut fi audiat de autoritățile din România.

La 30 octombrie 2014, autoritățile din România au solicitat Republicii Moldova recunoașterea și executarea sentinței penale. Ministerul Justiției a solicitat Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău încuviințarea executării pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii din 17 aprilie 2013. Procuratura Republicii Moldova a solicitat menținerea pedepsei aplicate de Înalta Curte de Casație și Justiție din România.

La 20 noiembrie 2015, [judecătorul Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, Ghenadie PAVLIUC, a admis demersul Ministerului Justiției](#) și, în temeiul art. 558-559 Cod de procedură penală (CPP), a recunoscut că sentința în cauză este legală și poate fi executată pe teritoriul Republicii Moldova. Judecătorul a decis că încadrarea juridică a faptelor conform Codului penal al Republicii Moldova (CP) este art. 326 alin. (3) lit. a) (trafic de influență, care prevede pedeapsă cu închisoare de la 3 la 7 ani), art. 333 alin. (3) lit. a) (luare de mită, care prevede pedeapsă cu închisoare de la 3 la 10 ani) și art. 334 alin. (3) lit. a) (dare de mită, care prevede pedeapsă cu închisoare de la 3 la 7 ani). Aplicând art. 90 CP al Republicii Moldova (*condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei*), judecătorul a decis ca sancțiunea de 4 ani închisoare să fie suspendată condiționat pe un termen de 4 ani, cu obligarea dlui Guma de a nu-și schimba domiciliul fără consimțământul organului competent de executarea sentinței.

La 15 decembrie 2015, Curtea de Apel Chișinău (judecătorii Ghenadie LÎȘÎI, Iurie IORDAN și Silvia VRABII), [prin decizie irevocabilă](#), a respins ca inadmisibil [recursul procurorului](#). Instanța a menționat că nu poate examina recursul procurorului, deoarece, în astfel de cauze, recursul poate fi depus doar de Ministerul Justiției. Ministerul Justiției nu a depus recurs, iar reprezentantul său nu s-a prezentat în ședința Curții de Apel Chișinău. Astfel, soluția dispusă de judecătorul Pavliuc a devenit irevocabilă.

Judecătorii moldoveni au împiedicat întemnițarea pentru fapte de corupție a unui fost deputat

Poziția judecătorului Pavliuc trezește semne mari de întrebare. Art. 558-559 CPP, care stabilesc procedura de executare a sentințelor străine pe teritoriul Republicii Moldova, prevăd că instanța moldovenească recunoaște hotărârea străină dacă constată că sunt întrunite 3 condiții impuse de lege. Instanța urma să examineze în

CUPRINS

PRACTICA JUDICIARĂ

Dosarul „Guma”: mai multe întrebări decât răspunsuri	1
De ce are loc dispariția acuzaților înainte de pronunțarea hotărârii?	2
Cât de uniforme sunt sancțiunile în cauzele de corupție?	2
Judecătorii CSJ aplică neuniform legislația vamală	2
În anul 2015, judecătorii au autorizat circa 10,000 de interceptări ale convorbirilor telefonice	3
CRJM propune simplificarea modului de ținere a procesului-verbal al ședinței de judecată	3

ACTIVITATEA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

CSM propune, în circumstanțe dubioase, eliberarea din funcție a unui judecător	4
Erorile Colegiului Disciplinar și CSM incurajează impunitatea judecătorilor	4
„Spălarea miliardelor” prin instanțele de judecată în vizorul CSM?	5
Examinarea superficială a iregularităților la distribuția aleatorie a dosarelor	5

COMBATEREA CORUPȚIEI

Întrebări fără răspunsuri în cauza penală împotriva dlui Ilan SHOR	6
Apartamente la preț redus pentru judecători și procurori	6
Proiecția filmului „De ce eu?” în Republica Moldova	7

DREPTURILE OMULUI ȘI CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Legislația cu privire la contracararea extremismului trebuie îmbunătățită	7
A fost desemnat candidatul la funcția de judecător al Curții Constituționale	7
Pro TV Chișinău a fost sancționat pentru încălcarea vieții private	8

SOCIETATEA CIVILĂ

Bune practici de implementare a mecanismului 2% discutate la Budapesta și Bratislava	8
Certificatul de utilitate publică – mai multe rigori decât beneficii	8

PE SCURT	9
----------------	---

principal dacă pedeapsa cu închisoarea aplicată de judecătorii români se încadrează în limitele minimă și maximă stabilite de legislația Republicii Moldova. Judecătorul Pavliuc a constatat că sentința din România a întrunit această condiție. În asemenea circumstanțe, instanța nu poate să stabilească o altă sancțiune. În plus, chestiunea suspendării pedepsei cu închisoarea a fost examinată de către judecătorii români la cererea avocaților dlui Guma și [a fost respinsă de către Înalta Curte de Casație și Justiție din România](#). Contrar art. 558-559 CPP, Judecătorul Pavliuc

a încălcat procedura și a modificat pedeapsa stabilită legal de autoritățile din România.

Hotărârea Judecătoriei Buiucani nu este disponibilă pe pagina web a instanței de judecată, deși, potrivit [Regulamentului CSM privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe pagina web](#), hotărârile judecătorești trebuie să fie publicate în cel mult 12 zile lucrătoare de la expirarea termenului legal de motivare a acestora.

De ce are loc dispariția acuzațiilor înainte de pronunțarea hotărârii?

În ultimii ani, în mai multe dosare de rezonanță, acuzații au dispărut din sala de judecată înainte de pronunțarea hotărârii sau imediat după pronunțare și au fost de negăsit ulterior. Astfel, la 26 iunie 2014, judecătoarea Elena ROBU și un avocat, acuzați de fapte de corupție, au fost găsiți vinovați și sancționați cu închisoare de către Judecătoria Ciocana mun. Chișinău. Cu puțin timp până la pronunțarea sentinței, cei doi au părăsit sala de judecată și de atunci sunt de negăsit. La 19 ianuarie 2015, Curtea de Apel Chișinău l-a condamnat pe Gheorghe PAPUC la patru ani de închisoare pentru neglijență în ceea ce privește evenimentele din 7 aprilie 2009 și abuz în serviciu. Imediat după pronunțarea hotărârii, Gheorghe PAPUC a dispărut și a fost de negăsit timp de câteva luni. Acesta a reapărut după pronunțarea [deciziei CSJ din 30 iunie 2015](#), prin care el a fost

sancționat cu amendă. La 30 martie 2015, polițistul Ion PERJU, care l-a lovit mortal pe Valeriu BOBOC în timpul protestelor din aprilie 2009, a reușit să iasă din sediul Curții de Apel Chișinău înainte ca judecătorii să pronunțe sentința prin care l-au condamnat la 10 ani de închisoare. Acesta este anunțat în căutare internațională.

Părăsirea sălii de judecată până la pronunțarea sentinței este posibilă deoarece legea nu obligă acuzații care nu se află în arest să rămână în sala de ședințe pe perioada în care judecătorii deliberază pentru adoptarea hotărârii. Este totuși greu de înțeles situația dlui Papuc, care a fost lăsat să părăsească sala de judecată după ce a fost condamnat la închisoare, iar hotărârea de condamnare era executorie din momentul pronunțării.

Cât de uniforme sunt sancțiunile în cauzele de corupție?

CRJM a întocmit [un document în care a analizat consistența sancțiunilor aplicate de judecători în cauzele de corupție](#). Documentul analizează practica CSJ privind aplicarea sancțiunilor pentru corupție pasivă, corupere activă și trafic de influență (art. 324 - 326 Cod penal) în perioada 1 ianuarie 2014 - 30 septembrie 2015. Drept referință pentru analiza practicii judecătorești a fost luată [Recomandarea CSJ nr. 61](#), care explică că, în scopul combaterii efective a corupției, unele tipuri de sancțiuni sau procedee juridice de aplicare a unor sancțiuni blânde, chiar dacă formal nu sunt interzise de lege, nu pot fi aplicate în cauzele de corupție.

Sancțiunile aplicate de CSJ pentru faptele de corupție sunt uniforme

Studiul constată că, spre deosebire de [anul 2012](#), CSJ a respectat întru totul Recomandarea CSJ nr. 61. În același timp, a fost constatată lipsa unei practici uniforme între judecătorii, curți de apel și CSJ. CSJ a casat mai mult de 70% din deciziile emise de curțile de apel. La rândul său, instanțele de apel au casat 52% de sentințe emise de judecătorii. Examinarea defectuoasă a cauzelor de corupție se confirmă și prin numărul mare a cauzelor remise la rejudecare.

Consistența jurisprudenței CSJ în ceea ce privește sancțiunile pentru cauzele de corupție nu înseamnă numai că practica CSJ în alte domenii este uniformă. [O analiză similară](#) efectuată de CRJM a constatat că, în anii 2014-2015, practica CSJ în ceea ce privește majorarea retroactivă a plăților vamale nu era uniformă, în pofida unei recomandări clare a CSJ în acel domeniu.

Judecătorii CSJ aplică neuniform legislația vamală

CRJM a studiat cât de uniformă este practica instanțelor judecătorești în litigiile vamale. Documentul analitic „[Majorarea retroactivă a plăților vamale - este oare uniformă practica judiciară în acest domeniu?](#)”, lansat de CRJM în noiembrie 2015, analizează hotărârile CSJ emise timp de 18 luni (mai 2014 - octombrie 2015) privind legalitatea verificării post-factum de către Serviciul Vamal a corectitudinii importului de mărfuri. Studiul analizează, în special, aplicarea de către instanțele

judecătorești a art. 181/1 alin. 3 Cod vamal și a [Recomandării CSJ nr. 65](#), care prescrie instanțelor judecătorești anularea deciziilor de majorare a plăților vamale în urma verificării post-factum doar dacă neplata nu se datora prezentării informațiilor neveridice de către importator.

CRJM a stabilit că practica CSJ în acest domeniu este neuniformă. Judecătorii au emis soluții compatibile cu [Recomandarea CSJ nr.](#)

65 în 57% din cauzele decise irevocabil, iar în 43% nu a fost aplicată corespunzător această recomandare. Documentul a mai stabilit că CSJ a schimbat soluția dată de instanțele inferioare în jumătate din cauzele decise irevocabil (în 6 din 12), ceea ce sugerează că în art. 181/1 alin. 3 Cod vamal, este aplicat diferit de către instanțele

CSJ a respectat propria recomandare cu privire la soluționarea litigiilor vamale doar în 57% din cauze

judecătorești de grad diferit. În plus, CSJ a adoptat, în perioade apropiate de timp, soluții divergente la importul acelorași produse de către companii diferite. Chiar și după 18 luni de la adoptarea Recomandării nr. 65, nu a fost observată tendința de consolidare a poziției exprimate în această recomandare.

În anul 2015, judecătorii au autorizat circa 10,000 de interceptări ale convorbirilor telefonice

În anul 2009, în hotărârea *lordachi ș.a. c. Moldovei*, CtEDO a constatat că legislația cu privire la interceptarea convorbirilor nu conținea garanții suficiente împotriva abuzului, iar numărul de autorizări ale interceptării convorbirilor telefonice era foarte înalt (în 2005 – 98.81%, în 2006 – 97.93% și în 2007 – 99.24%). [În cadrul unei analize efectuate de CRJM](#), s-a constatat că circa 98% din cererile de interceptări ale convorbirilor telefonice sunt autorizate anual în Republica Moldova, iar numărul cererilor de interceptare a crescut de câteva ori în ultimii ani, ajungând la 9,962 în anul 2015.

Deși legislația cu privire la interceptări a fost modificată în 2012, înăsprind condițiile pentru efectuarea interceptărilor, numărul de demersuri de autorizare a interceptărilor a crescut constant, iar rata autorizărilor de către judecătorii de instrucție a rămas la fel de înaltă – circa 98% anual. Această situație poate fi explicată prin faptul că judecătorii de instrucție nu examinează suficient de minuțios necesitatea interceptărilor

Judecătorul care constată ilegalitatea interceptării nu este obligat să informeze persoana interceptată

și caracterul de excepție al acestora, precum și proporționalitatea acestei măsuri cu dreptul la viața privată a persoanelor.

Deși legislația a fost îmbunătățită, aceasta mai are lacune. Ea nu obligă judecătorul de instrucție să informeze persoana că convorbirile sale au fost interceptate ilegal și nu menționează circumstanțele în care poate fi amânată informarea persoanei despre interceptare. De asemenea, legislația permite procurorilor să anexeze la dosarul penal doar rezultatele interceptării pe care le consideră importante pentru cauza penală, iar partea apărării nu are acces la restul înregistrărilor, care ar putea conține informații importante pentru cauză. Acest lucru lasă spațiu pentru abuz și reduce posibilitățile de apărare. Controlul parlamentar al interceptărilor convorbirilor nu este transparent. Raportul anual al Procurorului General prezentat Parlamentului nu este publicat pe motiv că constituie secret de stat, deși o mare parte din informațiile prezentate în acesta reprezintă informații de interes general.

CRJM propune simplificarea modului de ținere a procesului-verbal al ședinței de judecată

CRJM a analizat cum poate fi eficientizat modul de ținere a procesului-verbal al ședinței de judecată atunci când are loc înregistrarea audio a ședinței și recomandă simplificarea modului de ținere a acestuia. Constatările și recomandările CRJM au fost incluse într-un [document de politici](#).

Ședințele de judecată în Republica Moldova au fost mereu documentate prin întocmirea unui proces-verbal scris, ce reproduce cu exactitate tot ce s-a întâmplat în ședința de judecată. Începând cu anul 2009 are loc înregistrarea audio digitală a ședințelor de judecată. Cu toate acestea, procesele-verbale ale ședințelor sunt întocmite detaliat, ceea ce consumă o parte

Deși înregistrează audio ședințele de judecată, instanțele judecătorești pierd inutil timp pentru întocmirea proceselor-verbale detaliate ale ședințelor de judecată

considerabilă din timpul personalului instanțelor judecătorești. Pentru optimizarea lucrului instanțelor judecătorești, CRJM recomandă, printre altele, renunțarea la procesul-verbal detaliat, acesta urmând să fie o consemnare a aspectelor esențiale din cadrul procesului de judecată, care, în cazul apariției unor contradicții, să fie ajustat conform înregistrării audio. Totodată, pentru a facilita audierea ulterioară a înregistrării audio a ședinței, grefierii ar trebui să indice în fișierul audio și în procesul verbal secvențele de timp pentru fiecare acțiune sau eveniment procedural. Recomandările se bazează pe practicile din Anglia, Germania, Franța și sistemul federal din SUA.

ACTIVITATEA CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

CSM propune, în circumstanțe dubioase, eliberarea din funcție a unui judecător

La 3 noiembrie 2015, [CSM a propus eliberarea din funcția de judecător a dlui Victor ORÂNDAȘ](#), pe motiv de incompatibilitate cu funcția deținută și a propus Președintelui țării eliberarea din funcție a acestuia. În esență, motivul incompatibilității a fost emiterea în circumstanțe dubioase (în câteva ore de la sesizare, respectarea superficială a cerinței de confirmare a legalității probelor prin apostilă, cu achitarea taxei de stat post-factum) a unor ordonanțe judecătorești prin care au fost legitimate tranzacții financiare internaționale în sumă de miliarde de dolari.

În [opinia sa separată](#), un membru CSM a indicat că hotărârea în cauză a fost emisă cu încălcări procedurale. Deși CSM a calificat incompatibilitatea dlui Orândaș ca fiind o abatere disciplinară, nu a fost respectată însăși procedura disciplinară (potrivit procedurii disciplinare CSM nu poate aplica sancțiuni

**Contrar legii,
CSM a propus
eliberarea din
funcție a unui
judecător**

de sine stătător, aceasta fiind competența Colegiului disciplinar al judecătorilor). De asemenea, membrul CSM nu și-a putut explica declararea incompatibilă doar a dlui Orândaș, în timp ce ordonanțe similare au fost emise de mai mulți judecători. După emiterea ordonanțelor unii dintre aceștia chiar au fost promovați.

Pe 5 noiembrie 2015 dl Orândaș [a declarat public](#) că acesta a fost supus presiunilor de către Președintele Judecătoriei Centru în vederea emiterii unor hotărâri în mai multe cauze, inclusiv în cauza privind lichidarea asociațiilor Falun Dafa și Falun Gong. Potrivit declarațiilor făcute de dl Orândaș într-o emisiune TV, în ultima cauză el [era presat să emită rapid o hotărâre](#) de lichidare a organizațiilor. În februarie 2015, judecătorul a raportat aceste influențe încă unor ofițeri SIS. Potrivit dlui Orândaș, după aceasta, Președintele Judecătoriei Centru a întreprins acțiuni de răzbunare.

La 15 februarie 2016, [CSJ a anulat](#) Hotărârea CSM din 5 noiembrie 2015.

Erorile Colegiului Disciplinar și CSM încurajează impunitatea judecătorilor

O avocată a sesizat CSM privind conduita inadecvată a Președintelui Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, dl Oleg MELNICIUC. Avocata a susținut că dl Melniciuc a strigat la ea în cadrul unui proces penal în care apăra un inculpat, l-a amenințat pe inculpat cu aplicarea celei mai severe sancțiuni dacă se constată vinovăția acestuia și s-a adresat într-un limbaj nedemn unui martor. Completul de admisibilitate al Colegiului Disciplinar a declarat admisibilă sesizarea doar în partea atitudinii nedemne în procesul de înfăptuire a justiției. Restul acuzațiilor au fost declarate inadmisibile din lipsă de probe.

Plenului Colegiului Disciplinar (PCD) a examinat cauza la 2 octombrie 2015. PCD a dorit audierea înregistrării audio a ședinței de judecată în care, după cum se pretinde, au fost făcute declarațiile în cauză. CD-urile prezentate de dl Melniciuc s-au adeverit a fi goale, iar CD-urile prezentate de avocată inițial nu puteau fi găsite. În final, acestea au fost găsite într-un safeu. Președintele completului de admisibilitate a aflat despre înregistrările audio prezentate de avocată abia în ședința PCD. Aceste înregistrări au confirmat că dl Melniciuc s-a adresat inculpatului: „[instanța] te preîntâmpină, dacă n-a să fie stabilită vinovăția – sentință de achitare. Da dacă a să fie stabilită vinovăția – maximum cât îi scris în Cod i-a tău, m-ai înțeles?”. De asemenea, judecătorul i-a spus martorului, un angajat al instituției penitenciare, care făcuse declarații convenabile apărării: „[...] tare

îi interesant. Eu înțeleg că în realitate așa și este... voi inventații și primiți capica pentru chestia asta, dar măcar aiși declară. [...] Dacă a să vă trimit a să fie jăli [...] Clar? Timpul de muncă și se plătește când vii în judecată? N-ar trebui să și se plătească, nu ești la serviciu [...]”.

Cu toate acestea, [PCD a încetat procedura disciplinară](#) pe motiv că nu a fost constatată o abatere disciplinară. Acesta a invocat că declarațiile avocatei, precum că dl Melniciuc ar fi strigat la dânsa, nu s-au confirmat în înregistrări, iar afirmațiile judecătorului de pe înregistrarea audio nu se încadrau în abaterea disciplinară „atitudine nedemnă în procesul de înfăptuire a justiției”. Doi membri ai PCD au formulat o [opinie separată](#), susținând că declarațiile dlui Melniciuc se încadrau în această abatere și trebuiau sancționate cu „avertisment”. În ceea ce privește o altă abatere prevăzută de lege invocată de avocată, încălcarea obligației de imparțialitate, PCD a conchis că acesta poate examina sesizarea doar în limitele hotărârii CA. Ultimul

**Dispariția
dubioasă
a probelor
dintr-un dosar
disciplinar a dus
la nesancționarea
unui judecător**

nu a declarat admisibil acest capăt de acuzare. La 15 decembrie 2015, [CSM a menținut hotărârea PCD](#).

Nu este clar de ce completul de admisibilitate nu a avut acces la înregistrările audio din care rezultă declarațiile dlui Melniciuc și de ce, în urma depistării acestor înregistrări, cauza nu a fost trimisă pentru

verificări suplimentare, după cum prevede art. 32 alin. (2) al Legii nr. 178, sau de ce Inspekția judiciară nu s-a autosesizat în baza acestor probe, care au fost examinate pentru prima dată în ședința PCD.

„Spălarea miliardelor” prin instanțele de judecată în vizorul CSM?

În perioada 2010–2014, judecători din mai multe instanțe judecătorești au emis ordonanțe de recunoaștere a unor datorii impresionante a unor companii rusești. Ulterior, aceste hotărâri au fost executate, iar banii au fost scoși din Federația Rusă. Conform unei [investigații jurnalistice](#), asemenea ordonanțe au fost emise de 20 judecători, iar valoarea totală a litigiilor a fost de peste USD 18 miliarde, de 3 ori mai mult decât produsul intern brut al Moldovei în anul 2015.

Pentru prima dată acest subiect a fost discutat de CSM în anul 2012, când Serviciul de Informații și Securitate (SIS) l-a informat despre acțiunile judecătorului Judecătoriei Telenești, Iurie HÎRBU. SIS a invocat emiterea unei hotărâri judecătorești de recunoaștere a datoriei în baza unor fotocopii neautentificate corespunzător, precum și alte încălcări admise de judecător. Inspekția judiciară a verificat sesizarea și a pregătit un raport pentru CSM. În decembrie 2012, [CSM a examinat raportul inspekției și a sesizat](#)

[procuratura](#), iar un membru al CSM a exprimat intenția de a porni o procedură disciplinară împotriva judecătorului Hîrbu.

În 2014, CSJ a analizat practica judecătorească cu privire la acest subiect și a constatat mai multe abateri comise de judecători. Constatările au fost aduse la cunoștința procurorilor, Centrului Național Anticorupție și CSM. În mai 2014, [CSM a luat act de această informație](#), însă nu a dispus nicio investigație suplimentară și nici proceduri disciplinare. Cel puțin trei judecători, care au examinat aceste dosare, au fost ulterior promovați la funcții administrative (Serghei POPOVICI) sau la curțile de apel ([Ștefan NIȚĂ](#) și [Serghei GUBENCO](#)).

Deși a fost informat încă în 2012 și apoi în 2014 privind spălarea banilor din Federația Rusă prin intermediul instanțelor de judecată, CSM nu a întreprins nicio acțiune de sancționare a judecătorilor implicați și chiar i-a promovat pe unii dintre aceștia.

Examinarea superficială a iregularităților la distribuirea aleatorie a dosarelor

În anul 2014, au fost constatate câteva preținse manipulări ale sistemului electronic de distribuire a dosarelor, inclusiv la CSJ. La 2 februarie 2015, [16 organizații ale societății civile au cerut](#) CSM efectuarea de urgență a controalelor detaliate privind modul de distribuire a dosarelor în toate instanțele judecătorești din țară, identificarea vulnerabilităților, sancționarea dură a tuturor persoanelor care au fost implicate în manipularea sistemului de distribuire a dosarelor sau care nu au raportat despre manipulare și plasarea, în cel mai scurt timp, pe pagina web a CSM, a rezultatelor controalelor. La 10 februarie 2015, [CSM a solicitat de la CTS](#) prezentarea informației cu privire la manipulările admise în anul 2014, în procesul de distribuire a dosarelor, în instanțele din municipiul Chișinău, inclusiv Curtea de Apel Chișinău și CSJ. Trei luni mai târziu, rezultatele investigației încă nu erau făcute publice. La 28 mai 2015, [15 organizații ale societății civile au reiterat cerințele din apelul](#) precedent. La 12 iunie 2015, [președintele CSM a răspuns printr-o scrisoare](#) că informația

despre distribuirea aleatorie a dosarelor a fost expediată pentru analiză Inspekției Judiciare.

La 24 noiembrie 2015, peste aproape 10 luni de la solicitarea controlului, Inspekția Judiciară a prezentat CSM o [notă informativă cu privire la investigarea modului de distribuire a dosarelor în instanțele din mun. Chișinău](#). Inspekția Judiciară a verificat doar judecătorii din Chișinău, însă, contrar solicitării CSM, nu a verificat situația de la CSJ și Curtea de Apel Chișinău. Inspekția nu a depistat acțiuni premeditate cu scopul manipulării datelor din programul de gestionare a dosarelor sau pentru a influența repartizarea aleatorie a dosarelor unor judecători concreți, cu excepția influențării programului de repartizare aleatorie a dosarelor la CSJ și la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău. Raportul nu conține detalii în acest sens. De asemenea, documentul nu conține o analiză a soluțiilor adoptate în dosarele distribuite prin manipularea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor sau a vulnerabilităților sistemului de distribuire a dosarelor.

COMBATAREA CORUPȚIEI

Întrebări fără răspunsuri în cauza penală împotriva dlui Ilan SHOR

După alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, societatea moldovenească a fost bulversată de noutatea că din trei bănci moldovenești, Banca de Economii, Banca Socială și Unibank, a fost furat în jur de 1 miliard de euro. Deși cu întârziere, autoritățile naționale au angajat compania „Kroll” pentru investigarea circumstanțelor acestui furt. Potrivit [raportului Kroll](#), publicat în mai 2015, așa numitul „Grup Shor”, care implica un holding de companii afiliate dlui Ilan SHOR, președintele de atunci al Consiliului de administrare al Băncii de Economii, ar fi beneficiat de un șir de credite neperformante eliberate în condiții dubioase de la cele trei bănci.

La 7 mai 2015, în [sedința plenară a Parlamentului](#), Directorul CNA a declarat că cunoștea despre devalizarea celor trei bănci înaintea raportului „Kroll” și că în spatele extragerilor acestor bani stă „Grupul Shor”. La 6 mai 2015, dl Shor a fost reținut de CNA și a fost învinuit oficial de furtul miliardului. În aceeași zi, un judecător a dispus arestarea la domiciliu a acestuia, chiar dacă procurorii au solicitat arestarea acestuia în penitenciar. În aceeași perioadă, era în plină desfășurare campania electorală pentru alegerile locale. După plasarea în arest la domiciliu, Ilan SHOR s-a înscris în cursa pentru funcția de primar al orașului Orhei. Din acest motiv, la 22 mai 2015, dl Shor a fost eliberat din arest la domiciliu, invocându-se imposibilitatea detenției în arest la domiciliu a unui candidat electoral. Conform art. 46 alin. 5 al Codului electoral, candidații electorali pot fi arestați cu acordul organului electoral la care s-a înscris în cursă. Nu este clar dacă procurorii au solicitat permisiunea organului electoral pentru deținerea în continuare a dlui Shor în arest. La 1 iulie 2015, Ilan SHOR [a câștigat cursa electorală](#) și a devenit primar al orașului Orhei.

De mai mult de un an de zile, cauza penală împotriva lui Ilan Shor încă este investigată de procurori

La 15 octombrie 2015, la solicitarea Procurorului General, a [fost ridicată imunitatea deputatului](#) și Președintelui de atunci a Partidului Liberal Democrat din Moldova, Vladimir FILAT, și acesta a fost reținut de CNA pentru corupere pasivă și trafic de influență. La baza învinuirii aduse dlui Filat a stat [autodenunțul lui Ilan SHOR](#). Acesta a recunoscut că i-a dat mită dlui Filat când acesta era Prim-ministru, pentru adoptarea unei Hotărâri de Guvern favorabile afacerilor dlui Shor. Deși a recunoscut că a dat mită, dlui Shor nu i-a fost adusă vreo învinuire în acest sens. Potrivit CNA, dl Shor este eliberat de răspundere penală pentru corupere activă pentru că s-a autodenunțat, iar organul de urmărire penală nu cunoștea anterior despre faptele din autodenunț. Este inexplicabil de ce organele de urmărire penală nu au examinat, ca una din versiuni a devalizării băncilor, coruperea oficialilor de rang înalt. Potrivit dlui Shor, între mituirea dlui Filat și devalizarea băncilor exista o legătură. Mai mult, din autodenunțul dlui Shor rezultă că acesta a dat dlui Filat mită de 250 mln de dolari SUA. În [declarația sa de avere](#), dl Shor declară venituri incomparabil mai mici decât suma preinsei mite. Acest lucru ridică mari semne de întrebare cu privire la legalitatea veniturilor și corectitudinea completării declarației de avere a dlui SHOR. În asemenea condiții, este inexplicabilă inacțiunea

Comisiei Naționale de Integritate și a procuraturii, care ar fi trebuit să examineze cel puțin dacă nu suntem în prezența unui fals în declarații.

Urmărirea penală împotriva dlui Shor a început în mai 2015 și până acum dosarul încă nu a fost transmis în instanța de judecată. Spre comparație, dl Filat este urmărit penal de la 15 octombrie 2015, iar peste 2 luni unele capete de acuzare deja [au fost transmise](#) în instanța de judecată.

Apartamente la preț redus pentru judecători și procurori

În anul 2012, [CSM a aprobat lista](#) angajaților instanțelor judecătorești din mun. Chișinău și a altor judecători cu domiciliul în mun. Chișinău, precum și a angajaților CSM care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai. Lista a fost pregătită de Asociația Judecătorilor din Republica Moldova, în vederea obținerii terenului în mun. Chișinău pentru construcția a două blocuri locative în care judecătorii să poată procura apartamente la preț redus. Conform [unor investigații jurnalistice](#), în lista beneficiarilor de apartamente la prețuri reduse, s-au înscris și magistrații care deja au în proprietate imobile. Asociația a permis judecătorilor de a fi înscrși

în această listă pentru a cumpăra apartamente pentru copiii săi.

Instanțele de judecată au decis că refuzul Procuraturii Generale de a oferi informații jurnaliștilor despre procurorii care au primit apartamente la prețuri avantajoase a fost legal

În 2014, Consiliul municipal Chișinău (CMC) a oferit gratuit CSM [două terenuri pentru construcția](#) câtorva blocuri locative. Pe aceste terenuri sunt construite cinci blocuri locative de către o companie privată. Cel puțin 133 de locuințe din aceste blocuri (aproape jumătate din apartamente) le-au revenit angajaților din sistemul judiciar, inclusiv la 41 de judecători. Aceștia vor achita între EUR 300 și 360 per metru pătrat, ceea ce reprezintă circa 40% mai puțin decât prețul de piață.

Și procuratura a obținut gratuit de la CMC un lot de teren pentru construcția apartamentelor pentru procurori. Procuratura Generală a refuzat să furnizeze jurnaliștilor de la Ziarul de Gardă lista beneficiarilor de apartamente. Atât [Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău](#), cât și [Curtea de Apel Chișinău](#) și [CSJ](#) au conchis

că refuzul de a oferi aceste informații Ziarului de Gardă a fost legal, fără însă a explica clar de ce. Jurnaliștii au stabilit că de apartamente la prețuri reduse au beneficiat atât [judecători](#), cât și [procurori](#), care anterior au obținut spațiu locativ de la stat sau care aveau în proprietate alte imobile.

Proiecția filmului „De ce eu?” în Republica Moldova

În perioada 8 – 12 decembrie 2015, CRJM și Expert Forum (România), cu suportul Ambasadei Regatului Țărilor de Jos a proiectat la Cahul, Chișinău și Bălți, [Filmul „De ce Eu?”](#). Filmul este bazat pe un caz real care a avut loc în România la începutul anilor 2000, când un procuror s-a sinucis în toial anchetării unui caz de corupție. Ancheta avea implicații la nivel extrem de înalt. Scopul proiecției a fost de a promova conștientizarea fenomenului corupției și efectelor sale, precum și a încuraja procurorii și ofițerii de urmărire penală să

investigheze eficient cauzele de corupție. Proiecțiile filmului au fost urmate de dezbateri la care au participat studenți, procurori, judecători, reprezentanți ai societății civile și publicul larg. Întrebările abordate de public s-au referit la evoluția luptei împotriva corupției din România, activitatea Direcției Naționale Anticorupție, politicile anticorupționale, succesele și impunitatea în investigarea corupției cu implicarea persoanelor publice, etc. La dezbateri au participat experții români Laura ȘTEFAN și Sorin IONIȚĂ.

DREPTURILE OMULUI ȘI CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Legislația cu privire la contracararea extremismului trebuie îmbunătățită

La 23 noiembrie 2015, [Curtea Constituțională a declarat neconstituțională](#) prevederea potrivit căreia este interzisă propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare (art. 1 lit. b) din Legea nr. 54 privind contracararea activității extremiste). Curtea Constituțională a menționat că normele juridice trebuie să fie suficient de accesibile, clare și previzibile. În lipsa indicării unei liste sau a unei noțiuni a atributelor și simbolurilor naziste, prevederile în cauză devin imprecise și neclare, astfel încât nu permit cetățenilor să înțeleagă care simboluri sunt interzise, care

sunt asemănătoare cu cele naziste și, în același timp, acordă instanțelor judecătorești o discreție extrem de largă în aplicarea acestora. Curtea Constituțională s-a referit la simbolul Falun, o svastică de culoare oranj pe fundal roșu, însoțită de simboluri Yin-Yang. În cultura budistă aceasta semnifică norocul, iar în Falun Dafa – miniatura universului. La 17 februarie 2010, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a constatat că simbolica simbolului Falun nu este extremist. La 20 ianuarie 2014, într-un alt set de proceduri, aceiași instanță a ajuns la o concluzie opusă. Ultima hotărâre a fost menținută până la [CSJ](#).

A fost desemnat candidatul la funcția de judecător al Curții Constituționale

Din 30 octombrie 2014, o funcție de judecător la Curtea Constituțională a devenit vacantă. Această vacanță urmează să fie suplinită de către Guvern. La 23 octombrie 2015, Guvernul a adoptat un [Regulament privind modul de organizare și desfășurare a concursului](#) pentru suplinirea acestei vacanțe și a creat o Comisie pentru selectarea candidaților. Potrivit Regulamentului, concursul consta din trei etape, preselecția candidaților în baza dosarelor depuse, proba scrisă și interviul. La proba scrisă au fost admise 7 persoane. În urma [sustinerii probei scrise](#), un singur candidat (dl Veaceslav ZAPOROJAN) a acumulat numărul de puncte necesar (minim 45 de puncte) pentru a fi promovat la următoarea etapă.

Deși candidatul la funcția de judecător la Curtea Constituțională a fost identificat, de mai mult de 5 luni, Guvernul ezită să îl numească în funcție

În urma [interviului](#), care a avut loc la 27 noiembrie 2015 și a fost public, Comisia a constatat că dl Zaporojan urmează a fi propus Guvernului pentru a fi numit în funcția de judecător la Curtea Constituțională. Cu regret, deși au trecut mai mult de 5 luni de la nominalizare, Guvernul încă nu a suplinit funcția vacantă de judecător la Curtea Constituțională.

O astfel de procedură de selectare a judecătorului la Curtea Constituțională are loc pentru prima dată în istoria Republicii Moldova. Anterior, candidații erau numiți de Guvern fără o procedură de selecție transparentă. Din cei șase judecători ai Curții Constituționale, doi sunt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de CSM.

Pro TV Chișinău a fost sancționat pentru încălcarea vieții private

La 21 decembrie 2015, Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău a constatat că postul de televiziune ProTV Chișinău a încălcat dreptul la respectarea vieții private prin difuzarea unui material video cu caracter privat.

Instanța a constatat că ProTV Chișinău a comis o imixtiune nejustificată în viața privată și a obligat fondatorul companiei de televiziune să exprime scuze publice prin care să recunoască imixtiunea nejustificată în viața privată comisă și încălcarea normelor legale și deontologice. Suplimentar, instanța de

judecată a dispus încasarea unei despăgubiri în valoare de MDL 40 000 cu titlu de prejudiciu moral.

Anterior, peste 20 de organizații ale societății civile au declarat boicot instituției media ProTV Chișinău, în legătură cu difuzarea materialului video în cauză. [Printr-un apel public](#), organizațiile semnatare au semnalat lipsa unei reacții adecvate din partea postului de televiziune pentru a înceta încălcarea vieții private și a repara prejudiciul cauzat reclamantei. Hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău poate fi atacată într-un termen de 30 zile.

SOCIETATEA CIVILĂ

Bune practici de implementare a mecanismului 2% discutate la Budapesta și Bratislava

Între 16 și 20 noiembrie 2015, reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat și Ministerului Justiției, însoțiți de [Sorina MACRINICI](#) și [Ilie CHIRTOACĂ](#), consilieri juridici la CRJM, au efectuat o [vizită de studiu în Ungaria și Slovacia](#). Scopul vizitei a fost studierea bunelor practici de implementare a mecanismului de desemnare procentuală, adică a posibilității contribuabililor să transfere o parte din impozitul său pe venit organizațiilor societății civile. S-a dorit identificarea celor mai bune soluții pentru aplicarea efectivă în practică în Republica Moldova a „Legii 2%”. În Ungaria și Slovacia acest mecanism este implementat de peste un deceniu.

CRJM contribuie la implementarea unui mecanism sustenabil 2% în Republica Moldova

Discuțiile s-au axat pe descrierea procedurilor tehnice de procesare a formularelor și declarațiilor de desemnare și aprecierea resurselor necesare pentru distribuirea, verificarea și controlul asupra sumelor desemnate către beneficiarii acestui mecanism.

Experiența dobândită în cadrul vizitei de studiu va contribui la consolidarea eforturilor comune ale autorităților și societății civile în vederea implementării unui mecanism sustenabil de desemnare procentuală în Republica Moldova. Mecanismul de desemnare procentuală adoptat în anul 2014 este nefuncțional. În prezent, un proiect de modificare a mecanismului de desemnare procentuală este examinat în Parlament.

Participanții la vizita de studiu au discutat aspectele specifice de implementare ale mecanismelor de desemnare procentuală.

Certificatul de utilitate publică – mai multe rigori decât beneficii

La 21 decembrie 2015, [Consiliul Național al ONG-urilor](#) a organizat o rundă de [dezbateri publice](#) în care participanții au avut ocazia să discute practica și procedura de atribuire a statutului de utilitate publică pentru asociațiile obștești. Statutul de utilitate publică se acordă de către Comisia de Certificare de pe lângă Ministerul Justiției. În urma obținerii certificatului, organizațiile pot beneficia de anumite facilități în accesarea fondurilor publice, precum și de anumite facilități operaționale (scutirea de la plata locațiunii în cazul în care imobilul aparține statului).

Reprezentanții societății civile au menționat că în prezent obținerea statutului de utilitate publică este puțin atractivă, beneficiile de pe urma obținerii statutului fiind nesemnificative. Membrii Consiliului ONG au semnalat faptul că procedura de obținere a certificatului de utilitate publică a devenit mai puțin previzibilă odată cu investirea

noii componente a Comisiei de Certificare, în anul 2015.

Conform informației disponibile pe [pagina oficială](#) a Comisiei de Certificare, până la 31 decembrie 2015, au fost emise decizii în privința a 44 organizații solicitante a statutului de utilitate publică. În 77% din cazuri (34 decizii) a fost refuzată acordarea statutului de utilitate publică. Potrivit reprezentanților Comisiei de Certificare prezenți la dezbateri, refuzul în acordarea statutului de utilitate publică se datorează neconformării solicitanților cu rigorile stipulate de lege. De cele mai multe ori, Comisia a refuzat acordarea statutului pe motivul lipsei în structura organizațională a asociației a unui organ de supraveghere a activității asociației sau a lipsei clauzelor în statutul organizației care ar prevedea interdicția de a desfășura activități politice, sau de a repartiza proprietatea și veniturile între membrii asociației în caz de lichidare.

PE SCURT

La 5 octombrie 2015, CRJM a transmis Ministerului Justiției [opinia cu privire la proiectul legii pentru modificarea prevederilor Constituției privind sistemul judiciar](#). CRJM a formulat recomandări pentru îmbunătățirea proiectului. [Varianta proiectului care a primit avizul Curții Constituționale](#) reflectă majoritatea recomandărilor CRJM.

La 19 octombrie 2015, CRJM a chemat Ministerul Justiției [să renunțe la proiectul de lege pentru crearea Judecătoriei Anticorupție și Curții de Apel de Circumscripție Chișinău](#). Această inițiativă nu corespunde necesităților reale ale sistemului judecătoresc, nu este argumentată suficient din punct de vedere economic-financiar și vine în contradicție cu Strategia de reformă a sectorului justiției (SRS) pentru anii 2011-2016.

La 27-28 octombrie 2015, Ilie CHIRTOACĂ, consilier juridic în cadrul CRJM, a participat la Forumul internațional „Civil Society and Justice Forum” în Kiev, Ucraina. Forumul a găzduit reprezentanți ai sistemului judecătoresc și reprezentanți activi ai societății civile din Statele Unite ale Americii, Ucraina, Moldova, Bosnia și Herțegovina. Ilie a prezentat contribuția CRJM la reformarea sectorului justiției în Republica Moldova, împărtășind experiența CRJM în ceea ce privește monitorizarea transparenței și eficienței sistemului judiciar.

La 29 octombrie 2015, CSM [a dat acordul la pornirea urmăririi penale](#) a ex-judecătorului Judecătoria Strășeni, Vasile RUSU. Acesta este acuzat de pronunțarea cu bună-știință a hotărârilor contrare legii. Judecătorul a admis 11 cereri ale unor cetățeni străini, care solicitau constatarea faptelor, ce ofereau dreptul de obținere a cetățeniei Republicii Moldova sau a României.

La 10 noiembrie 2015, [DI Gămurari a fost numit](#) membru al Colegiului Disciplinar al Judecătorilor din rândul societății civile, după ce postul a devenit vacant în urma [revocării dnei Olga DORUL](#). Motivul revocării a servit constatarea incompatibilității funcției de Șef al Cabinetului Ministrului Afacerilor Interne cu funcția de membru al Colegiului Disciplinar.

La 23-24 noiembrie 2015, a avut loc [Forumului Național al Organizațiilor Neguvernamentale](#) din Republica Moldova. [Ion GUZUN](#), consilier juridic la CRJM, a fost ales membru al noului Consiliu ONG. De asemenea, organizațiile participante au votat o [rezoluție](#) prin care au solicitat autorităților eficientizarea procesului de transparență decizională și implicarea plenară în implementarea Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile pentru anii 2012-2015.

La 26-27 noiembrie 2015, CRJM a organizat un atelier cu participarea reprezentanților CSM, Colegiului Disciplinar și a Inspecției Judiciare despre „Necesitățile de îmbunătățire a legislației privind răspunderea disciplinară a judecătorilor”. În calitate de invitat special la eveniment, a participat dl Cristi DANILEȚ, judecător, membru al CSM din România.

CRJM, în colaborare cu ECPI, a publicat [Analiza compatibilității legislației din Republica Moldova cu standardele europene în domeniul egalității și nediscriminării](#). O astfel de analiza a fost efectuată pentru prima dată în Republica Moldova. Documentul include recomandări pentru îmbunătățirea cadrului normativ și instituțional. Analiza a fost elaborată în cadrul proiectului „[Promovarea egalității – consolidarea agenților schimbării](#)”, finanțat de Uniunea Europeană, implementat de CRJM și Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice (România).

Acest buletin este posibil datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

DESPRE CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație non-profit neguvernamentală cu sediul în Chișinău, Republica Moldova. CRJM tinde să asigure o justiție calitativă, promptă și transparentă și respectarea efectivă a drepturilor civile și politice. În realizarea acestor obiective, CRJM combină cercetarea de politici și activitatea de advocacy realizate într-un mod independent și neutru.

ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Nadejda HRIPTIEVSCHI
Ion GUZUN
Sorina MACRINICI
Pavel GRECU
Ilie CHIRTOACĂ
Olga BURUCENCO
Aurelia CELAC
Natalia ȘEREMET

DATE DE CONTACT

Centrul de Resurse Juridice din Moldova
Str. A. Șciusev 33, MD-2001
Chișinău, Republica Moldova
Tel: +373 22 843601
Fax: +373 22 843602
Email: contact@crjm.org
www.crjm.org

